

es saia

D'ALGAIDA

nº 28 Abril de 1983

preu: 60 pts

TERCERA FESTA DE PASQUA...!
PEL CAMÍ DE CASTELLITX,
TOT UN POBLE RESA I CANTA.
ASMIG DELS RESOS FLOREIXEN,
FLORS DE SALUT, LES RIALLES.

Pere Capellà

DESITG QUE AQUEST ANY QUI VE
AMB SALUT POGUEM TORNAR
A LA VERGE VISITAR,
I JO SI PUC TORNARÉ.

HEU DE PROCURAR TAMBÉ
QUE EL SEU NOM SEMPRE MOS SONI,
QUE NO S'HI MESCLI EL DIMONI
QUE TOT HEU FA ANAR A TRAVÉS;
LA LLEI DE DÉU I RES MÉS;
AQUÍ PAU, I DESPRÉS GLORI.

Mestre Matgí Pou.

A LA PAU DE CASTELLITX
HI HA UNA IGLESI ANTIGA
I UNA VERGE, QUE, AGRAÏTS,
A ÀLGAIDA, GRANS I PETITS,
TOTS LA TENIM PER AMIGA.

Mestre Matgí Pou.

Editorial

LES MANCOMUNITATS I LA MANCOMUNITAT "PLA DE MALLORCA"

La possibilitat de crear mancomunitats de municipis o d'institucions provincials amb fins administratius està prevista a la Llei de 20 d'agost de 1.870. L'any 1.924 varen esser autoritzades aquestes associacions de municipis per a un fi comú o per atendre serveis i problemes comuns. I la Llei de Bases de 1.945 en el seu article 29 reconeix les agrupacions de municipis per resoldre serveis i obres de la seva competència. La llei obri, per tant, un camí que, fins ara, ben rars vegades s'ha aprofitat.

Un problema comú a tota una sèrie de pobles de la pagesia mallorquina era el de l'eliminació dels fems. Uns municipis estaven mancats totalment d'aquest servei i uns altres el resolien en unes condicions tècniques no gens satisfactòries. Per això, el Consell General Interinsular, a través de la Conselleria d'Indústria i Comerç, va prendre la iniciativa de crear la Mancomunitat "Pla de Mallorca" per solucionar la recollida, transport i eliminació dels residus sòlids i amb possibilitat d'ampliar les seves competències.

Seria llarg d'explicar tot el procés de formació d'aquesta Mancomunitat: elaboració i aprovació d'uns estatuts, formació de comissions, aprovació pel Consell d'Estat i pel C. G. I., elecció de la Junta de Govern, gestions per a l'adquisició d'uns camions, subhasta del servei, etc. El fet és que dia 1 de març va començar la recollida i que són dotze els municipis que se'n beneficien: Algaida, Costitx, Lloret, Maria de la Salut, Llubí, Petra (que n'ostenta la capitalitat), Sencelles, Sant Joan, Santa Eugènia, Vilafranca, Montuïri i Sineu. La satisfacció dels representants d'aquests pobles a la inauguració oficial feta a Petra el diumenge 27 de febrer era ben patent.

Els avantatges que suposa la mancomunitat de serveis són obvis. Només en destacarem un que és l'econòmic: per a l'adquisició dels dos camions que cobreixen la recollida s'ha aconseguit una subvenció de sis milions de pessetes de la Direcció General del Medi Ambient, una altra de tres milions del Consell Insular de Mallorca i els tres milions restants han estat aportació dels Ajuntaments afectats. Es a dir, que amb unes despeses relativament modestes aquests municipis tenen uns vehicles que tècnicament són dels més complets que avui hi ha al mercat. I el servei sembla que als usuaris els resultarà més econòmic que si s'hagués hagut d'implantar per separat a cada lloc.

Ara bé, aquest començament no hauria d'esser més que una primera passa. Una passa important que, suposam, servirà entre altres coses per eliminar el desagradable i trist espectacle dels fems tirats a les voreres dels camins i les carreteres i dins dels torrents. Però hi ha altres necessitats que la comarca té i que potser es podrien resoldre amb aquesta solució de les mancomunitats. Només n'enumeram unes quantes:

-Construcció d'un escorxador amb les condicions sanitàries correctes, ja que tots quants en tenim actualment desapareixeran en un plaç curt.

-Creació d'una escola de capacitació agrària. No és lògic que els joves agricultors s'hagin de desplaçar a Ciutat per aprendre la seva feina de pagesos.

-Formació d'un servei eficaç contra incendis.

-Creació d'un Servei tècnic d'assessorament dels Ajuntaments.

-Formació d'un centre de planificació familiar.

Som conscients que tot això suposa un esforç econòmic i humà important. Desconeixem les dificultats que poden plantejar-se per dur a terme aquestes feines. En aquest editorial només hem volgut, alhora que manifestar la nostra satisfacció pel servei que s'ha implantat, cridar l'atenció sobre altres problemes que potser tenguin solució seguint pel camí que s'ha encetat.

PRESSUPOST MUNICIPAL ORDINARI DE L'ANY 1.983

Vos oferim el Pressupost Municipal Ordinari aprovat per unanimitat a la Sessió Plenària extraordinària de dia 24 de febrer.

		INGRESSOS	
Capítols	Denominació		Pessetes
	A) Operacions corrents		
1	-Imposts indirectes		7.512.000
2	-Imposts indirectes		2.905.000
3	Taxes i altres ingressos		5.631.000
4	-Transferències corrents		8.390.000
5	-Ingressos patrimonials		<u>500.000</u>
	Total ingressos		24.938.000
	DESPESES		
	A) Operacions corrents		
1	-Remuneracions del personal		10.885.587
2	-Compra de béns corrents		8.060.736
3	Interessos		13.632
4	-Transferències corrents		3.129.109
	B) Operacions de capital		
6	-Inversions reals		155.552
7	-Transferències de capital		2.455.646
8	-Variació d'actius financers		-----
9	-Variació de passius financers		<u>237.738</u>
	Total despeses		24.938.000

No s'ha elaborat el Pressupost d'Inversions perquè consideram que aquesta és una feina que correspon a la nova Corporació i perquè consideram que no seria elegant deixar-la fermada en aquest sentit.

RECOLLIDA DE FEMS

Ja varem advertir que el mes de març seria de prova en quant a horaris i dies de recollida. De totes formes, els canvis que hi haurà són mínims: la recollida es farà els mateixos dies, només que començarà a partir de les 9.

Una advertència: convé posar unes gotes de lleixivet damunt les bosses de fems per evitar que cans i moixos les toquin.

RESTAURACIÓ DE CASTELLITX

Es imminent la celebració de la festa de Castellitx i veureu que no s'han començat les obres de restauració. En previsió dels possibles comentaris desfavorables, l'Ajuntament vol aclarir la seva postura:

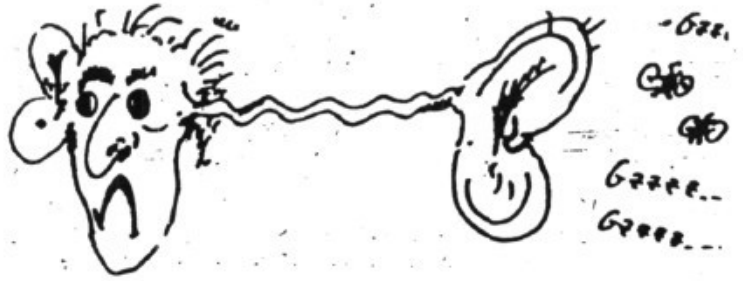
1- S'han fet les gestions perquè Castellitx fos declarat conjunt històric-artístic.

2- S'ha demanat la subvenció per poder dur a terme la restauració.

3- S'ha insistit repetides vegades davant el Ministeri de Cultura el l'estat perillós en què es troba Castellitx i en la necessitat de la restauració.

4- Mentrestant, l'Ajuntament no té possibilitats de fer res més. Recordareu que el pressupost aproximat que fa prop de dos anys fixaren els tècnics del Ministeri de Cultura era d'uns 8 milions de pessetes.

m'han dit que diuen

-A la fi tenim sa recollida des fems en marxa, i sa gent ha agafat es fil ben aviat. En sentírem un que deia que si es tractor que hi ha a sa Placeta, davant Can Maiol, cabia dins es camió des fems, li podrien posar; i un bidó que pareix d'asfalt, també. S'asfalt perilla que qualcú el se'n dugui, si fa qualque síquia pes carrer...

-Parlant des fems, ara encara no és tan perillós, però quan comencin a batre anau alerta a deixar qualque sac damunt es portal... A Lluçmajor se'n dugueren un sac de civada, i donen sa culpa an es camió des fems.

-En Biel Majoral no se'n podia avenir de que sa gent encara xerràs tant de futbol; justament els cossiers feren un sopar l'endemà d'haver quedat eliminat el Barça i d'haver guanyat el Madrit. I és clar, els "culés" havien d'aguantar conyes de per tot; mos digueren que un del Madrit, escoltant es futbol o discutint-ne, va perdre un troç de barram (suposam que el duia postís).

-I de l'Algaida, que n'hem tornat a sentir parlar. I qualcuna de grossa que en sentírem. Com un jugador que va dir que els directius d'enguany no havien fet res, pes futbol, que havien de tenir un tercer porter (i qui ho deia era un dels qui no volien externs).

-A la fi sabrem s'horari de Ca's Potecari i dels metges. En sentírem un que trobava que aquest SAIG fa poques crides, que no és com es d'un temps que avisava es poble si hi havia carn d'ovella barato a ses carnisseries, si hi havia un marxando a Plaça, si era hora de pagar ses contribucions, si havien perdut o trobar qualque cosa (ara ho podrien dir des tractor que fa temps que hi ha a Plaça) i coses per l'estil.

-Ara bé, es fet de sebre s'horari des metges i apotecari no els allibera de ses crítiques que hem sentit; n'hi ha que no poden consentir que en aquest aspecte haguem tornat molt enrera: abans sempre hi havia un metge a Algaida; ara hem d'anar a Montuïri o, que és lo que fa tothom, cap a Ciutat, a Son Dureta directament.

-Hem sentit que es pineros no estan molt satisfets des comentaris d'aquest Sord damunt es camp de futbol. Ara només faltaria que es randinos s'empipassin si deim que hem sentit que s'arreglo des forn de Randa ha quedat molt bé, i que ja el voldríem a Algaida, per girar visita els metges, per exemple. Idò mos han dit que es pineros troben que no mos hi hem d'aficar amb això; però com que ho hem tornat a sentir a més de dos, tornarem a dir que seria molt "graciós" (vos agrada sa paraula?) tenir es Camp Municipal d'Algaida a Pina.

-Sentírem que es garriguer de sa Societat de Caçadors avisava un directiu per una reunió i mos extranyà que li digués: "Es President ha dit que vengueu 'sopats' i sense haver begut". Hem demanat què volia dir això, i sembla que a un sopar hi hagué quatre aferrades (de paraula) i com que era acabant de sopar, donaren sa culpa en es "vidre" de ses botelles.

(segueix a la plana següent)

M'HAN DIT (acabament)

-Tornam a esser a ses eleccions, i aquest Sord haurà de parlar de sopars i dinars, a veure si no se molesta ningú. Es clar que ja diuen que "qui té sa coa de palla, aviat la s'encén", i n'hi ha que veuen "moros" polítics per tot. Sa punyeta és que si es sopars de caçadors acaben malament (es de Sa Comuna no acabà massa bé, tampoc) haurem de xerrar des temps que fa.

-Per cert, que hem tornat a sentir molta de gent que voldria sebre si s'Ajuntament fa comptes tornar a fixar sectors i dies per donar aigua, perquè molts tenen por que s'acabi abans de s'estiu. Un deia que maldament se n'hagi d'anar, aquest Ajuntament pot començar a estudiar-ho, ells que tenen experiència.

-I de sa fàbrica de s'asfalt, què? Hem sentit comentaris de tota classe. Un mos deia que ara hi veuen molt sa Guàrdia Civil per allà. "Lo que no he arribat a averiguar -mos deia aquest- és si hi va per impedir que facin feina (si és vera que no tenen permís) o per protegir-los a fi que puguin treballar sense que es veïnats els molestin".

Darrera hora. Avui dissabte dia 26 a les onze des dematí, a punt de tancar ES SAIG, es caminer está cercant es bidó d'asfalt de 'què parlàrem més amunt. Qui el se n'ha duit? Qualcú ha de fer síquies? Si qualcú sabés per on para, podria donar part a s'Ajuntament.

UN SORD

No sabem si Es Sord n'haurà sentit parlar, però n'hi ha que han vist sa porqueria que hi ha en es racó de Sa Plaça, i que és una vergonya pes poble. A veure si s'Ajuntament pot enviar qualcú a netejar-ho un poc, i obligà a que retirin aquest bidó de vernis i es tractor que està allà aparcats fa un parell de mesos.

ENCUADERNACIÓ d'ES SAIG

Estam fent gestions per encuadernar els dos primers anys de la nostra revista. Hem fet proves a una sèrie de llocs, però encara no vos podem donar noms concrets. Sembla que sortirà per unes 750 pts. Els interessats en conservar ES SAIG encuadernat es poden posar en contacte amb qualsevol dels qui hi feim feina

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

HAN MORT

Mes de març

dia 12: Francisca Oliver
Mora als 84 anys

dia 15: Miquel Puigserver Ferrà, tenia
1 mes.

Algaida davant les eleccions (II)

El plaç de presentació de candidatures per a les properes eleccions ja ha acabat, totes les especulacions que s'han fet fins ara de quantes llistes se presentarien i quins serien els seus components ja tenen una resposta. Resposta que en molts de casos ha estat sorprenent.

Ara ja vénen unes altres preocupacions: qui guanyarà? qui tindrà majoria per governar els propers quatre anys?

Davant aquestes llistes és preocupant el que pugui succeir segons els resultats. Previsiblement no n'hi haurà cap que tengui majoria suficient per poder governar en solitari i això abligarà a fer uns pactes que en molts de casos poden fer quasi bé impossible la governabilitat de l'Ajuntament. En aquest cas el veritable perjudicat pot ésser el poble. Hi ha pobles de Mallorca que tenen tristes experiències d'aquest fet.

A part de tot això, voldria fer unes quantes reflexions que crec obligades i necessàries.

Aquesta campanya electoral és possible que sigui molt dura, amb enfrontaments forts, violents i desagradables. Això seria una llàstima que passàs. Per fer política és necessari tenir dues coses molt presents: Una cosa és la lluita política i l'altre molt diferent és la relació entre les persones, l'amistat, la convivència, etc... Mesclar una cosa amb l'altra sols vol dir incultura, desconeixement o no acceptació dels drets humans, etc... No perquè dues persones tenguin diferent concepció política d'un problema han d'ésser enemics. Poden perfectament ésser amics i menjar a la mateixa taula. Els plantejaments polítics mai han de transcendir a calúmnies de tipus personal. Lo fotut és que durant molts anys enç han predicat que el món és divideix en bons i dolents i, és clar, els dolents sempre són els altres.

Un altre aspecte que volia comentar és que, davant unes eleccions, tothom promet moltes de coses. Però és molt difícil creure que una persona, que mai s'ha preocupat dels problemes de la comunitat, que tot el que ha fet durant la seva vida ha estat pel seu propi benefici, de cop i resposta canviï per obra i gràcia d'unes eleccions.

Els moments actuals són diferents als de fa quatre anys; l'eufòria no és la mateixa, ara és necessari que passem de la simple contemplació de la imatge de la persona a pensar que aquesta persona ha de ser capaç de garantir una efectivitat dins la seva tasca. Una persona pot ésser molt simpàtica, agradable, amb una imatge immillorable i ésser un mal polític. Es hora de pensar en les millores que voldríem pel poble, quin és el programa polític que més s'acosta al nostre plantejament i valorar si les persones que presenten el programa tenen capacitat per dur-lo a terme, i votar en conseqüència.

Els interessos personals també jugaran un paper important i en certa manera han estat el revulsiu perquè se muntin algunes candidatures; però, es clar, sempre amb els vertaders interessats jugant des de la barrera i posant dins el terreny de joc a persones que tenen poca experiència i són bons de manejar.

Andreu Majoral

SOLCAR

ABANS DE PASQUA...

.... i qui no ho voldria que sempre fos Pasqua?

Però, abans de Pasqua, hi ha altres dies i altres tongades i altres feines i que, tal volta, tots voldríem botar i arribar tot dret a la Festa de Glòria i al Triomf i a la Victòria.

Escriu tot això perquè aquests dies més bé sentim i llegim paraules de guanyar, de tenir una llista bona o no per sortir guanyadors, de qui comandarà o no comandarà...com si tot i el més important fos novament això: conseguir la Victòria.

I es pensa, altra volta, que s'hi pot arribar sense gaire esforç, sense gaire feina...com si tot fos qüestió dels darrers metres: una bona propaganda, uns bons discursos, una bona llista, unes bones promeses...I abans? I després?

No aniria gens malament que tots aprenguéssim el camí de la Setmana Santa i que no volguéssim fer cap drecera per arribar directament a la Pasqua (ho seria Pasqua-de-veres?) i ens aturàssim a la taula del DIJOUS per somniar i desitjar i preparar i programar una solidaritat i una igualtat i una germanor i una millora per a tots i un compartir-ben-de-veres; i en aquesta taula coneguéssim les necessitats d'una salut, d'un treball, d'una ensenyança, d'una companyia, d'una economia; i xerrant noblement ens posàssim dins la pell de l'altre (sobre tot dels qui no tenen més d'una camisa) per viure la seva angoixa, el seu patiment, el seu anhel, la seva necessitat.

Si el temps de taula i sobretaula ha estat sincer, arriscat, decidit i no ens conformam amb un-bon-sermó-de-germanor, sinó que els qui n'estam convençuts hi posam les mans i el cap i la butxaca i el seny i el coratge... segur que ens arribarà el DIVENDRES. Avui en dia, per aquestes terres, no és tan violent com en aquell temps o com en altres països; però continua havent-hi la persecució

i la "mort". La trobam en la mentida, en la calúnnia, en l'insult, en el fer-te por, en la befa, en el penjar-te interessos bords...És el temps d'una feina-malvista, feina que la te giren, feina que no és compresa...És el dia de la incomprensió, del 'deixar-te tot sol, de la fuga: on els amics, on la família, on els companys? És el moment de demanar-te per les teves conviccions més fondes i més autèntiques. És l'hora de la crítica i de l'autocrítica i aquesta serà la més important i la més decisiva.

Quan arribam al DISSABTE ja no sé si és un temps de silenci o de calma o de descans: sembla que pot esser qualsevol cosa i sols podrà destriar-se segons el final de la Setmana. Jo voldria que fos el temps de l'anar fent la teva tasca sense renou, de mantenir la pròpia convicció, de no arraconar cap esparnaça, de no callar cap curolla, de no deixar cap possibilitat d'ajuda...Seria la feina constant, ben feta, sense crits, sense proclames, sense inauguracions. Seria la responsabilitat de creure en el que vas fent. Seria el dia en què, realment, se prepara el futur. Seria el temps en què un diu "ara, més que mai!"

Llavors, sí! Ara, sí! Ja pot arribar. Ja haurem arribat a Pasqua.

Mes, per favor, no acurcem els altres dies, els altres moments. No llevem cap hora, no adelantem cap rellotge (ni ens hi obliguin des de Madrid): cada dia té el seu ritme.

Bona Pasqua!

Antoni Garau

Pina

CANDIDATURA D'INDEPENDENTS DE PINA

- 1.- Antoni Oliver Arrom
- 2.- Joan Antoni Arbona Pujadas
- 3.- Jaume Pericàs Ferragut
- 4.- Rafel Oliver Jaume
- 5.- Francesc Oliver Jaume
- 6.- Felip Andreu Ballester
- 7.- Gregori Mut Coll
- 8.- Jeroni Oliver Vich

- 9.- Miquel Francesc Domenge Faure
- 10.- Bernat Servera Ribas
- 11.- Sebastià Mut Andreu

Suplents:

- 12.- Pere Josep Bibiloni Sureda
- 13.- Sebastià Mut Munar

Aquesta és la llista dels pineros que componen la candidatura dels Independents de Pina per concórrer a les eleccions municipals a l'Ajuntament d'Algaida el proper dia 8 de maig.

-Què vol dir una Candidatura d'Independents? -Vol dir senzillament que no representa ni la ideologia ni els interessos de cap partit polític de l'Estat Espanyol, i per tant no està recolzada per cap d'ells en concret. Això vol dir que la candidatura no farà campanya a favor de cap partit per a les eleccions al Consell Insular o Interinsular, se limitarà a presentar-se com Independents a les eleccions municipals.

-Quins són els objectius d'aquesta candidatura d'INDEPENDENTS? -Es poden resumir en una sola frase: esser la veu del poble de Pina dins l'Ajuntament d'Algaida. Es a dir, defensar els interessos de Pina i exposar les inquietuds i els drets dels pineros dins el Consistori d'Algaida.

Això podríem dir que són els objectius bàsics i fonamentals; però hi ha uns altres objectius més concrets que podríem dividir en dos grups. Són aquests:

Primer. Mantenir i consolidar les millores ja aconseguides. Això es refereix a que continuï l'autonomia econòmica respecte d'Algaida, cosa que es va guanyar durant la present legislatura. Es a dir, confeccionar el pressupost, distribuint els pineros els dobbers que proporcionalment toca gastar a Pina, segons les necessitats que considerem prioritàries.

Segon. Com objectiu a conseguir per aquesta candidatura hi ha el que dels pressuposts extraordinaris que el Consell concedeix a l'Ajuntament d'Algaida almanco el d'un any, durant els quatre que duri el mandat del Consistori elegit, es destini a Pina; o lo que és lo mateix, de les quantitats destinades a Algaida dins els pressuposts extraordinaris del Consell, la part proporcional que toqui per habitant durant aquests quatre anys es gasti a Pina amb relació al seu número d'habitants; en una paraula, el mateix sistema que ara s'aplica al pressupost ordinari de l'Ajuntament també s'utilitzi pels extraordinaris concedits pel Consell al municipi.

-Pactes de la Candidatura. -D'aquesta candidatura lo més normal és que surti elegit el número 1; inclús podria sortir el número 2, cosa no molt probable, però sí possible. En tot cas, el regidor o regidors que surtin elegits, a l'hora de confeccionar el pressupost, hauran de tenir en compte l'opinió del poble; per això convocaran l'Associació de Veïns i el poble, a fi que elaborin i votin la confecció i distribució del pressupost de gastos. El poble també fiscalitzarà la labor del regidor durant l'execució dels gastos del pressupost, vigilarà el compliment de lo acordat i les modificacions que es puguin fer, mitjançant una assemblea convocada al respecte. També es convocarà el poble quan l'assumpte que s'hagi de tractar ho requeresqui per la seva importància.

(segueix a la plana següent)

PINA..... (acabament)

Per altres qüestions de manco importància, es convocaran les 13 persones que formen la candidatura i la Junta de l'Associació de Veïns que seran els qui decidiran la línia a seguir. Pels assumptes corrents i poc importants la decisió la podrà prendre el regidor; si es presenta un punt urgent i el regidor ha de prendre una decisió, després haurà de donar-ne compte a les reunions ordinàries que facin els components de la candidatura i la Junta de l'Associació.

Pina és poble petit,
emperò sempre ben unit;
a l'hora de la veritat
vota amb honestitat.

Si pinero et sents
vota independents!

TORNEIG DE FUTBET DE LLORET: Els resultats obtinguts per l'equip de futbol C. D. PINA han estat 4 victòries i un empat. L'equip de Pina encapçala la classificació amb 9 punts, 28 gols a favor i 7 en contra. Els resultats han estat:

19-02-83 Tomeu Boys B - C.D. PINA: 4-4
27-02-83 Lloret Promesas - C.D. PINA: 0-8
05-03-83 Llorito Sporting - C.D. PINA: 0-6
13-03-83 Tomeu Boys A - C.D. PINA: 1-5
19-03-83 Benjamins - C.D. PINA: 2-5

Així és que ànim als jugadors i a disputar la final.

XESC OLIVER

HUMOR ELECTORAL

CERÀMICA POPULAR ALGAIDINA

La ceràmica popular a Mallorca pateix una situació de decadència molt greu, però si la comparem amb la d'altres zones de l'Estat espanyol ens adonem que encara gaudeix d'una situació de relatiu optimisme. Si bé és veritat que hi ha pocs joves que hagin après l'ofici, també ho és que l'edat dels roders mallorquins no és com per a pensar en una molt pròxima desaparició d'aquest art popular. En relació a aquesta decadència de què hem parlat, allò que creim més preocupant és que aquesta activitat no ha fet sinó seguir una evolució degenerativa, lògica dins aquesta societat mecanitzada i industrialitzada que vivim.

Per parlar de ceràmica mallorquina, per breus que fóssim, necessitaríem un espai de què aquí no disposam, per la qual cosa creim millor remetre-us al llibre "La ceràmica popular en Mallorca" de Joan Llabrés Ramis, Museu de la Porciúncula, i al llibret "Obra de barro mallorquina" per Antonio Mulet, nº 87 de Panorama Balear, i centrar-nos aquí a la ceràmica popular algaidina.

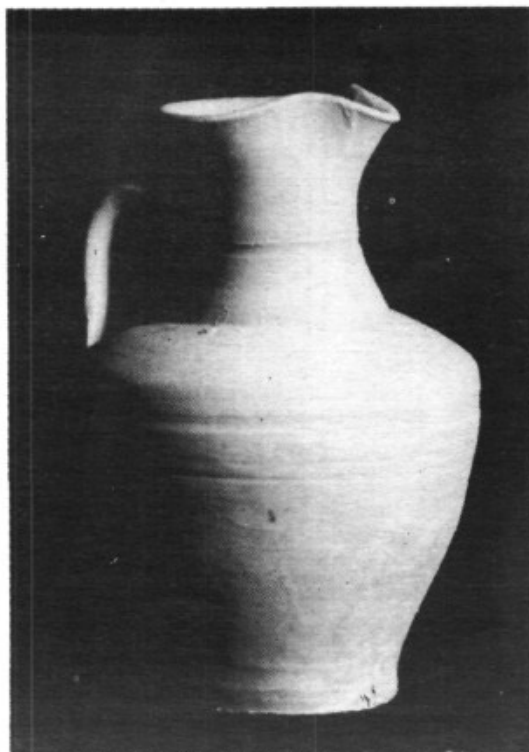
Algaida no és un poble amb tradició alfarera. Així i tot, en una època hi ha hagut bastant d'activitat en aquest ofici. A Sa Comuna -fa més de cent anys, però no sabem exactament quants- podem assegurar que hi treballaven tres gerries amb dos forns cada una: Can Tropell, Son Mena i Son Maiolí; i estam obligats a pensar que a Son Vermell també n'hi havia una altra, tal és la quantitat de restes de ceràmica que s'hi troba. Qui treballaven aquestes gerrerries eren portalans que no sabem per quines raons s'establiren a Algaida i, més concretament, a Sa Comuna; per lògica pensam que hi deu haver bona terra per a aquest ús.

A Algaida, tots els qui tenim més de 30 anys hem conegut Sa Teulera, ara Ca N'Alorda. D'aquesta teulera en coneixem moltes dades gràcies a la informació que ens ha donat Bartomeu Mayol Amengual, més conegut com "Tolo de sa Teulera", fill de l'amo en Sebastià Mayol, que fou qui la construí. Podem assegurar que, pels aficionats a la ceràmica, és un goig tenir una xerrada amb en

Tolo, gran apassionat d'aquest art i ver-tader i antic -malgrat la seva joventut- mestre de la roda.

L'amo En Sebastià Mayol Vicens, solle-ric, va aprendre l'ofici de teuler a Pal-ma, a l'edat de 15 anys. Posteriorment va treballar a Vilafranca i després s'es-tablí definitivament a Algaida l'any 1.932. L'ofici seu era de teuler, no de roder.

Al principi qui treballava la roda era un ciutadà. En Tolo va començar a la teulera als 9 anys, i als 12, -sense que ningú l'ensenyàs, sinó a força de provar una vegada i altra-, ja manejava la roda amb una certa desimboltura. A partir dels 14 anys va esser l'únic roder que va treballar a la teulera. Als 15 anys ja era un bon roder: Les dues co-lumnes amb els dos gerros que hi ha a l'església d'Algaida, a la capella del Sagrat Cor, les va fer a aquesta edat, i aquestes columnes estan fetes d'una so-la tirada, cosa que provocà l'admiració de molts de mestres roders.

A partir de l'any 1.958, quan se'n va anar a Venezuela, als 26 anys, la roda la manejaren un roder de Santa Maria i després un de Palma; aquests homes es llogaven per setmanes, amb estatge i manteniment i un sou bastant elevat.

El personal de la teulera era de 5 a 6 persones: un roder i 4 o 5 obrers.

El forn era bastant gros: Amb cada fornada es covien aproximadament 4.000 teules, més les "bovedilles" i les peces de roda, i es componien dins el forn seguint aquest ordre de baix a alt. La llenya que s'emprava era normalment de pi; sempre llenya prima. La cocció durava entre 28 i 29 hores i la temperatura del forn era, aproximadament, de 700°.

La terra que s'emprava era diferent segons les peces que s'havien de fabricar: Per teules i "bovedilles", terra de Punxuat -d'una finca de Can Palomina-mescalda amb call vermell de Can Fideu. Per a la roda, terra de Santa Maria, llevat dels ribells, alfàbies i altres peces envernissades que es feien amb terra de Son Vida (Palma), i s'emprava terra de Manacor per a fer escalons, ja que era l'única que permetia fer peces de certa llargària sense que es vinclassin en coure-les.

La manipulació de la terra era: secat, batut, i porgat. Després ja es feia el fang. Si era per teules i "bovedilles" es feia un fang molt clar amb els grums que quedaven dins el garbell i després de porgar-lo amb un garbell fi s'hi mesclava la pols que havia resultat de la porgada, i ja es podia emprar. Si el fang era per a roda, no s'hi mesclava la pols i es feia reposar dins safareigs petits; com més reposat era el fang, millor. (Pareix que la falta d'esveltesa de les gerres que es fan ara es degut a que el fang s'empra massa aviat i no permet ésser treballat com el ben reposat).

Peces que es feien a la taulera d'Algaida:

Peces per a construcció: Teules, "bovedilles", tubs per canal i per a canonada (la canonada que va de Sa Plaça fins a l'escorxador és de tubs fets per En Tolo), escalons, etc.

Peces d'ús agrícola: Botilles de pa-reller i de pescador, caieres, cossiols de planter, etc.

Peces d'ús casolà: Càntirs, gerres, cossiols, ribells, alfàbies, bruioles, cossis, cubells, etc.

Peces d'adorn: Gerros, àmfores, columnes (recordau les columnes i gerros de l'església), etc.

Olles i greixoneres no se'n feren mai; no obstant, En Tolo en va fer de greixoneres a Venezuela a la seva teulera que es deia "La Balear", primer amb terra que li enviaven de Mallorca i després amb terra del lloc.

L'obra de roda es venia a Algaida i a Vilafranca, ja que, encara que a aquest poble hi hagués nombroses teuleres, no hi havia roders.

L'any 58, més o manco, es va llogar la teulera i a partir de llavors es va dedicar a material de construcció.

A Pina hi funcionà la teulera de Mestre Antoni "Teuler". Treballava tot sol, fet que ens dóna una idea de la poca importància -en quantitat de producció- d'aquesta teulera.

Mestre Antoni anava a cercar la terra, la batia, la porgava, feia el fang, les peces, anava a cercar la llenya, enfor-nava i desenfor-nava. És un cas clar d'autosuficiència.

La terra que emprava era argila blanca que treia d'una finca que tenia al "Camp del Torrent", prop del pont del torrent de Pina.

Es dedicava sobretot a teules i "bovedilles", però també feia peces al torn.

Tampoc feia olles ni greixoneres.

Mestre Antoni deixà de treballar aproximadament durant la guerra del 36 i va llogar la teulera a un llucmajorer que es dedicava a aquest negoci.

Rafel Antich

NOTÍCIES D'ARXIU

Dia 24 de juny de l'any 1.401 el rei Martí va concedir un privilegi a una sèrie de llinatges (Gaià, Tries, Munar i altres) pel qual totes les persones que duïen aquests llinatges quedaven francs de pagar qualsevol classe d'impost, talla o imposició. Aquesta franquesa va esser confirmada dia 13 de juny de 1.402 i els individus d'aquests llinatges disfrutaven d'aquesta exempció.

A Algaida el llinatge Munar ha estat des de fa temps relativament extès. I a les llistes de vesindari que tenim registrades del nostre Arxiu Municipal on s'indica la categoria a què pertany cada veï s'especifica sempre que els Munars "no paguen per esser Munars".

Per part de l'Ajuntament hi va haver intents d'acabar amb aquest privilegi injust. Tenim notícies d'un plet de l'any 1.690 per haver intentat la Corporació cobrar uns talls als Munars; aquests apellaren i varen guanyar. Un cas semblant es va repetir l'any 1.690 i en anys successius.

Les protestes contra aquesta immunitat devien esser contínues, sobretot perquè, entre els Munars, n'hi havia de molt bona situació econòmica. L'any 1.731 trobam un plet entre Pere Munar "Font", en nom de tots els Munars, i els regidors de la Vila. Seria llarg transcriure tot el procés. En Pere Munar es limita a recordar que "consta amb privilegi real esser franc de los drets reals com universals" i que, per tant, no tenen "obligació de pagar ningún càrrec". L'Ajuntament argumenta que la Vila s'ha hagut d'endeutar amb motiu de la guerra passada i de les males anyades i no és just que, "així com los dits Munars han gaudit i gaudeixen en prendre blats de dita vila" quan ho han necessitat, no contribueixin també a pagar a-

quests deutes. Els Munars van recórrer davant la Real Audiència. Aquesta va acordar que els Munars seguissin estant "en pacífica possessió" de la seva prerogativa i que de cap manera intentàs l'Ajuntament "apremiar-los i penyorar-los".

Sembla que durant uns anys l'Ajuntament va acceptar la situació si bé l'any 1.745 ja registram un altre intent d'acabar amb la regalia dels Munars que tampoc no va prosperar. L'any 1.770 l'Ajuntament va tornar promoure causa contra ells, una causa que va durar fins l'any 1.777 en què el representant dels Munars es va oferir a pagar el que li pertocava renunciant a qualsevol privilegi sempre que no se li exigís res d'abans de 1.770. L'Ajuntament accepta aquesta condició i així s'acaba el plet.

Segurament això representa l'acabament del privilegi dels Munars perquè a cap document posterior es torna a plantejar el problema.

Pere Mulet

Aquí, res Escoles

SA JAIA QUARESMA

Anys passats hi havia el costum de penjar la jaia Quaresma.

Éra una dona vella i mal garbada, tenia set cames, que eren les setmanes que faltaven per arribar a Pasqua. Portava unes esgrelles i un bacallà, això significava, que per quaresma no podien menjar carn. Duia un rosari perquè aquest temps era molt religiós. Els fradins i els viudes se casaven per aquestes dates, perquè no els fessin bulla.

Enguany hem penjat jaies Quaresmes dins les classes i li tallam les cames cada setmana.

CANÇONS

El Pare Roca diu fort
damunt sa trona i crida
que el qui durà bona vida
també farà bona mort

Ses al-lotes xertades
se'n van a sentir es sermó
però ses desbaratades
volten pé's Carrer Major.

Cicle Nitjò

ELS AMETLLERS

Un dia horabaixa, sortírem a visitar es camp d'ametllers de darrera Ses Uinyes.

Hi anàrem per estudiar aquests arbres. Dins ses classes els mestres nos explicaren coses sobre ells.

Després vàrem partir... Pel camí vàràrem un parell de coses referents a l'ametller. (On estan sembrats, si estan associats, si el terreny és de regadiu o secan).

Quan arribàrem a darrera ses Uinyes nos asseguàrem davall un dells i començàrem a estudiarlos, (formes de la flor, distàncies d'un a s'altre, s'escorça, líquens que hi neixen...)

A s'escola, durant dues setmanes, hem anat coneixent coses de l'ametller; principalment; les distintes classes d'ametllers; així com és la flor, de quina família és, don va venir, la floració, hem recollit refranys i gloses, etc...

Així hem anat aprenent coses de s'ametller.

CICLE MITJÀ

Flor de gener no ompl es paner.

NOTICIARI

SOCIETAT DE CAÇADORS

La Junta Directiva de la Societat de Caçadors comunica a tots els socis els següents acords:

1- En vistes dels comentaris favorables a la subscripció d'una pòlissa de Seguro de Responsabilitat Civil amb una cobertura de 5.000.000 pts, enguany es tornarà subscriure. Que els socis ho tinguin en compte per si s'ho poden estalviar.

2- La Societat s'encarregarà de treure les llicències de Caça, la Llicència Federativa i el Seguro obligatori. Com que això suposa molta de feina, teniu en compte les normes següents:

a) Els interessats han de passar per la Caixa o el Banc Central a pagar l'import dels documents que vulguin. A partir de dia 11 d'abril estaran llestes les llistes. Els preus exactes encara no se saben, però pràcticament serà a preu de cost
b) Aquests documents s'entregaran els dies 7,8,9 i 15 de juliol presentant el resguard que donarà el Banc.

3- Finalment es va acordar que els avisos que es passaven als socis a través de cartes-circulars es posaran a unes pissarres als Cafés de Sa Plaça.

CONCURS DE CARROSES DE LA PAU

L'Ajuntament convoca el tradicional concurs de carrosses pel dia de La Pau, dimarts dia 6 d'abril. Els premis són els següents:

- 1- 5.000 pts
- 2- 4.500 pts
- 3- 4.000 pts
- 4- 3.700 pts
- 5- 3.400 pts
- 6- 3.100 pts
- 7- 2.800 pts

A partir de la carrossa que faci 8, totes tendran un premi de 2.500 pts.

A més del premi en metàl·lic, a cada carrossa se li entregaran dos pollastres i dues botelles de xampany.

La concentració serà a Sa Plaça a les 9'30.

HORARI DELS METGES

José Ortiz Bolinches: Tots els matins, a partir de les 10, manco els dimecres.

Alexandre Pizà Colom: De dilluns a divendres (manco el dijous) a partir de les 5. Els dissabtes, a les 11. Té previst passar també la visita els matins però està pendent del permís d'Insalud.

A partir del mes d'abril els dos metges tendran organitzades unes guàrdies, a nivell intern, pels dies feiners, de dilluns a divendres; aquesta guàrdia serà a partir de les 3'30-4 fins a l'endemà a les 9 del matí. N'Alexandre tindrà els dilluns i els dimecres, i en José els dimarts i dijous; els divendres alternaran.

Pels dissabtes i diumenges continuaran amb les guàrdies que Insalud va senyalar fa temps, amb el de Montuiri.

Horari de l'Apotecaria:

De dilluns a divendres: de 9 a 1 i de 4'30 a 8'30

Bissabtes: de 9 a 1 i de 6'30 a 8'30

Diumenges de guàrdia: de 10 a 12 i de 7'30 a 8'30 i a qualsevol hora, per urgències.

CAÇADORS

El divendres, dia 25 de març, es celebrarà una reunió de Presidents de Societats de Mallorca, amb assistència de representants del ICONA i Federació de Caça. El tema principal era la data de l'apertura de caça, que l'any passat es va obrir el 15 d'agost, evidentment massa tard. Enguany s'intentarà que l'apertura, pels conills, sigui devers Sant Jaume. Es va acordar fer les gestions oportunes, ja que Mallorca té unes característiques molt diferents a la Península.

PLUJES A ALGAIDA

Febrer: 19'5 l (va fer neu)

Març: 38 l (fins dia 26)

Noticiari Noticiari

ES SAIG

Bolletí de l'Obra Cultural

d'ALGAIDA

mensual D.L. P.M. 495-1980.

dirigeixen: Delfí Mulet

Francesc Antich

administra: Llorenç Oliver

mecanografia: Mireia Mulet

fotografia: Joan Balaguer

dibuixen: Jaume Falconer

Joan Valent

col.laboren: Andreu Oliver

Pere Mulet

Jaume Balaguer

Antònia Ramis

Joan Trobat

Joan Mulet

Cat. Martorell

Xesc Oliver

Antoni Garau

Jerònia Oliver

Miquel Serra

Domicili: Rei, 1. ALGAIDA

Tel. 665042/272576

ES SAIG es responsabilitza
només de l'Editorial.

Imprimeix: Apostol y Civilizador. PETRA.

NOTICIARI D'OBRA CULTURAL

Activitats previstes:

24 d'abril: Excursió: Es RAFAL d'ALARÓ
S'anirà fins a Alaró en cotxes particulars.

Es tracta d'una excursió curta, però amb unes vistes extraordinàries. A més és un temps molt apropiat per fer-la.

8 de maig: Festa del llibre a Sa Plaça.

- Està prevista una Taula Rodona amb els caps de llista de les diferents candidatures que es presentin a Algaida.

BILLAR

Aquests dies, a LLucmajor, es celebra el Campionat de Balears de 1ª Regional; En Bernat Llompart hi participa, en aquesta categoria, i fins ara fa un bon paper (una partida guanyada i una empatada, de ses dues que ha jugat). A un altra grup, de 2ª, hi participen 6 jugadors algaidins, i tots ells van ben classificats, sobre tot en Paco de Ca'n Just i en Biel "Torres", que ho han guanyat tot.

No podem donar la classificació, encara; esperam que al número que vé la podrem donar.

ELECCIONS MUNICIPALS

Amb motiu de les pròximes eleccions municipals, la direcció i redacció d'ES SAIG va prendre els següents acords:

1- Publicar un número extraordinari per oferir una informació ampla a tots els algaidins, pineros i randinos.

2- Mantenir una estricta neutralitat i oferir a cada una de les llistes que es presentin un espai idèntic per exposar i defensar el seu programa electoral. Per això posa a disposició de cada cap de llista:

a) una plana de la revista que podrà omplir com millor li sembli.

b) una altra plana per contestar una enquesta amb unes preguntes comuns per a tots els candidats a batle.

ES SAIG confia que tots els candidats aprofitin aquesta oferta que pot servir per clarificar programes davant els votants. Fora de les injúries i la difamació de persones, la llibertat d'expressió serà total.

Com comprendreu, això suposa un important esforç econòmic i de feina.

PASSATEMPS

ENDEVINALLA

Jo tenc rels, i no som arbre,
i som del color d'un ai,
no som ganivet, i tai
igual que si fos un sabre.

UNA DENT

SOPA DE LLETRES

Es tracta de localitzar 12 malnoms algaidins. Es podem llegir en horitzontal, vertical i diagonal a l'endret i a l'enrevés.
La solució al número pròxim.

A	S	G	O	T	T	E	L	D	A
S	C	A	R	A	G	O	L	U	B
C	M	I	C	Q	I	C	O	S	C
A	C	A	T	S	E	R	O	S	I
R	O	N	E	R	E	X	Z	T	I
U	T	A	U	S	I	A	U	T	A
T	J	I	S	O	K	N	L	A	H
G	S	I	R	R	E	M	X	L	U
A	S	B	E	M	C	D	I	E	F
R	E	V	I	S	C	O	B	P	T

CONSELLS PRÀCTICS PER VIURE BÉ

Quan t'aixequis el matí
cap diari has de llegir.

Lo primer que has de pensar
és que s'ha de berenar.

Si te donen pa de blat
no demanis: Què ha costat?

Beu uns quants glopets de vi
que sigui de lo més fi.

Treu sa pipa i sa pataca
i es mixtos de sa butxaca,

que no hi ha cosa més plaenta
que fumar pota pudenta.

Te'n vas a fer una volteta
que això és bo per sa panxeta.

No siguis mai tan coió
de fer feina, això no!

No vulguis guanyar es dobbés
treballant; no faràs res.

Quan hakis fet sa volteta
ja pots fer una xarredeta.

Si un te canta DO, MI, FA,
DO, MI, FA, has de cantar.

Si un altre et diu RE, LA, DO,
no cantis tu altra cançó.

No curis si es teu veïnat
no tasta es vi, o està gat.

Ni si pega una pallisa
a sa dona, o no va a Missa.

Menja bé si tens dobbés,
no t'empaxis de res més.

No't miris dona casada,
no't donin una closcada.

I en quat a ses fadrinetes....
tenen molt males brometes.

Si et fa mal es cap o es fetge
no vagis a cercar es metge.

Te poses un bon pagat
si és que no estàs tot tudat.

Quan arribi sa darrera
no donis voltes a s'era.

Et deixes caure de cul
i et fiques dins es baül.

XIM VERDAGUER

Joan Trobat

UNA XERRADETA..... (acabament)

a l'Autonomia i després els interessos dels partits centralistes ho rebaixaren a una via molt més restrictiva. La Constitució ens donava tot el dret per esser ciutadans de primera i preferiren que continuàssim essent excessivament provincians.

6- *Tu participares en les discussions de l'Estatut?*

Des del primer moment fins el darrer, vaig presentar més de 60 esmenes que amilloraven els continguts i reclamaven més competències així com introduïen fórmules progressistes. De totes elles n'acceptaren una, però després indirectament n'han hagudes de recollir d'altres ja que des de Madrid és difícil conèixer la nostra realitat. Al final en nom del meu partit, el PSM, vaig votar sí a l'autonomia, per tant no a aquest Estatut.

7- *Parlant un poc de tot, creus que el pla d'obres i Serveis ha estat just pel nostre poble?*

No. Saps que passa, que la política, de vegades, té connotacions negatives i molts dels qui assumiren càrrecs havien estat ensenyats pels 40 anys de poca netedat pública i creien que tot això continuava i volien fer la repartidora. A Algaida cada any li corresponien uns quants milions i el meu esforç ha hagut d'esser que aquests arribassin sencers i no fragmentats per tal de dividir la gestió de l'Ajuntament; al principi no vaig poder votar mai a favor de Pla i denunciava totes les manipulacions; esper i tenc confiança que aquest any votaré afirmativament. Els anys de Democràcia ensenyen honestedat.

8- *7'han arribat a conèixer com el Conseller de les Mocions?*

De fet n'he presentades moltes sobre aspectes diversos: temes de normalització lingüística, denunciant atemptats urbanístics (crec que ben aviat n'hauré de presentar una sobre un atemptat a Algaida), perquè retornin al poder civil instal·lacions militars que ja no tenen ús estratègic...A més de preguntes i interpel·lacions.

9- *Has fet sempre oposició...*

No. Sempre que un tema fos positiu des de la meua òptica política per la Comunitat, el meu vot era afirmatiu i el suport incondicional. He participat en tasques de gestió.

10- *Un bon record d'aquests quatre anys.*

La gran amistat que he fet amb tots els consellers, des de AP fins els comunistes. Acabarem i continuarem essent companys.

11- *Algaida és un poble de sopars, i els consellers?*

Ja se sap que una representació política també comporta un tipus de relació social. És evident que he hagut d'assistir a reunions i sopars o dinars amb gent d'aquest món.

Com?

Bé, amb els Reis, el President de les Corts, Ministres, els Presidents dels Consells, el President de la Generalitat, Capità General... Batles, Consellers...sempre en pla de cortesia.

12- *Un moment dolent*

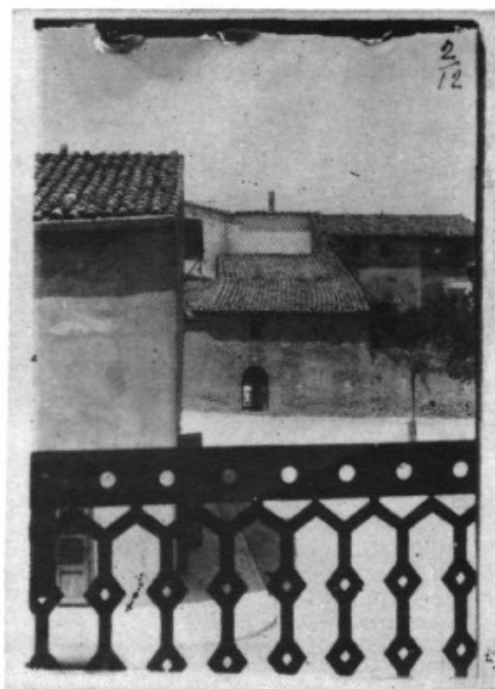
La meua llarga i delicada malaltia.

13- *I ara?*

Ara en trob totalment recuperat, aquest mes m'han donat d'alta, i estic ben disposat a continuar col·laborant i lluitant perquè Algaida sigui un poble gran.

Delfí Mulet

ALGAIDA ALTRE TEMPS

Can Fullana i Ca Madò Perugueta.

una xerradeta amb...

EN BIEL MAJORAL

El motiu d'aquesta xerrada que avui mantenim amb En Biel Majoral és per la seva condició de conseller. Com tots sabeu, forma part del Consell General i del Consell de Mallorca i, a punt d'acabar la legislatura per la qual va ésser elegit, hem de cregut oportú parlar un poc d'aquesta activitat. I més tenint en compte que no es presenta a la reelecció.

Podríem parlar de moltes de coses amb En Biel: de les seves experiències com a cossier, de la seva feina d'investigació dins el camp de la cultura popular, de les seves actuacions interpretant cançó mallorquina, de la seva labor docent... Qualsevol d'aquestes activitats l'he viscuda amb ell i vos asseguro que valdria la pena parlar-ne. Però, insistim, avui el tenim aquí com a conseller.

1- Molta de gent no sap què és això del Consell. Podries explicar-ho breument?

Convendria aclarir que de Consells n'hi ha dos, un d'àmbit Insular i l'altre Interinsular. El primer és un ens d'administració local que ha assumit les funcions de l'antiga Diputació i gestiona el sistema de Cooperació, Obres i Serveis, i el manteniment del seu propi patrimoni; així mateix com que disposa d'un bon pressupost pot tenir iniciatives pròpies de caire cultural i de Serveis Socials, darrerament ha rebut grans competències per inversions esportives. L'Interinsular ha estat -després d'aquestes eleccions ha de desaparèixer en favor del Parlament- un ens Pre-autonòmic i la seva finalitat era la de coordinar i assumir les transferències de l'Estat i la consolidació de l'Autonomia a través d'un Estatut.

2- I tu de quin ets Conseller?

Dels dos, el de Mallorca el formen 24 consellers i l'Interinsular el representen 12 de Mallorca, jo en som un d'ells, 6 de Menorca i 6 d'Eivissa i Formentera.

3- El Consell és una Institució que es va crear l'any 1979?

De cap manera. El Consell és un dels drets històrics que a poc a poc hem anat aconseguint. Hi va haver el Gran i General Consell fins l'any 1715 en què per un fet de guerra per part de les tropes castellanes, ens privaren de les nostres pròpies lleis, institucions i l'ús públic i oficial de la nostra llengua.

4- Quina valoració global fas d'aquests quatre anys?

Positiva pel fet de la recuperació institucional. Quant a la gestió, crec que hauria pogut ésser més eficaç i apropar l'administració una mica més al ciutadà mitjançant informació: de vegades han prevalgut els interessos dels membres del partit del govern que no els de tota la comunitat i això sempre que ocorre és un error polític.

5- Per exemple?

Arran d'una Moció meua tothom es va pronunciar favorablement a l'article 151 de la Constitució per tal d'accedir

Passa a la plana anterior.